**LAUSUNTO SIVISTYSVALIOKUNNALLE VN/20544/2025**

**Asia:** HE 35/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi perusopetuslain muuttamisesta
**Lausunnon antaja:** Yliopistojen harjoittelukoulujen rehtorit, Harre ry.

**Hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi perusopetuslain muuttamisesta**

*(oppimisen arviointia ja opetussuunnitelman toimeenpanoa koskevat muutokset)*

**Harjoittelukoulujen rehtoreiden Harre ry. näkökulma perusopetuslain muutoksiin sekä oppimisen arvioinnin ja opetussuunnitelman kehittämiseen**

**1. Yleistä**

Yliopistojen harjoittelukoulut ovat perusopetusta järjestäviä kouluja, joilla on yliopistolakiin (558/2009) perustuva erityistehtävä opettajankoulutuksen, pedagogisen tutkimuksen ja koulutuksen kehittämistyön tukemisessa. Harjoittelukoulut toimivat samanaikaisesti perusopetuksen kouluina sekä tulevien opettajien ohjattuina oppimisympäristöinä.

Sivistysvaliokunnan käsittelemät perusopetuslain muutokset, erityisesti oppimisen arviointia koskevat sääntelytarkennukset ja opetussuunnitelman toimeenpanoa täsmentävät uudistukset, koskettavat harjoittelukouluja erityisellä tavalla. Harjoittelukoulut pitävät tärkeänä, että arviointia koskevat muutokset tukevat arvioinnin pedagogista laatua, oppilaiden yhdenvertaisuutta sekä opettajankoulutuksen tavoitteita.

**2. Arviointi opetuksen ydintehtävänä**

Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen (Karvi) arvioinneissa on toistuvasti todettu, että opetussuunnitelman perusteet muodostavat pedagogisesti vahvan kokonaisuuden. Samalla on kuitenkin tunnistettu merkittävää vaihtelua opetussuunnitelman toimeenpanossa, erityisesti arvioinnin käytännöissä. Arvioinnin yhdenvertaisuus, formatiivisen arvioinnin systemaattinen toteutus sekä arvioinnin johdonmukainen kytkeytyminen opetuksen tavoitteisiin eivät kaikilta osin toteudu opetussuunnitelman edellyttämällä tavalla.

Harjoittelukouluissa arvioinnin merkitys korostuu kaksinkertaisesti. Arviointikäytännöt vaikuttavat paitsi oppilaiden oppimiseen, koulupolkuihin ja oikeusturvaan, myös opettajaopiskelijoiden käsityksiin arvioinnin tarkoituksesta, laadusta ja toteutustavoista. Arvioinnin epäselvyydet tai epäyhtenäisyydet eivät siten jää yksittäisten koulujen tai oppilaiden tasolle, vaan heijastuvat laajasti koko koulutusjärjestelmään.

Harjoittelukoulujen näkökulmasta nämä havainnot ovat keskeisiä:

- harjoittelukoulut toimivat opettajaopiskelijoille mallina arviointikäytänteistä ja opetussuunnitelman toteuttamisesta,
- arvioinnin epäyhtenäisyys tai epäselvät käytännöt heijastuvat suoraan tulevien opettajien arviointiosaamiseen,

- harjoittelukouluilla on vahva potentiaali toimia pedagogisen arviointiosaamisen kehittämisympäristöinä koko koulutusjärjestelmälle.

**3. Arviointikriteerien uudistus ja harjoittelukoulujen erityinen vastuu**

Perusopetuksen arviointikriteerien uudistuksella on pyritty vahvistamaan arvioinnin yhdenvertaisuutta ja parantamaan arvosanojen vertailukelpoisuutta. Harjoittelukoulut pitävät näitä tavoitteita perusteltuina ja kannatettavina.

Samanaikaisesti harjoittelukoulut korostavat, että arvioinnin kehittäminen ei saa kaventua kriteerien tekniseksi soveltamiseksi. Arvioinnin tulee säilyä ensisijaisesti pedagogisena, oppimista ohjaavana ja oppilaan toimijuutta tukevana prosessina. Tämä edellyttää:

- yhteistä pedagogista ymmärrystä arvioinnin tarkoituksesta ja tehtävästä,
- aikaa ja rakenteita arviointikäytäntöjen käsittelyyn ja kehittämiseen työyhteisöissä sekä
- opettajankoulutuksessa vaiheittaista ja ohjattua perehtymistä kriteeriperustaiseen arviointiin.

Harjoittelukoulut tarjoavat luontevan kehittämis- ja malliympäristön arviointikriteerien pedagogisesti perustellulle soveltamiselle sekä arvioinnin ja opetuksen välisen yhteyden vahvistamiselle.

**4. Oppimisen tuki ja arviointi**

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen järjestäminen kytkeytyy kiinteästi arviointiin. Arvioinnin tehtävänä ei ole ainoastaan kuvata osaamisen tasoa, vaan myös tunnistaa oppimisen tuen tarvetta ja ohjata oppimista tarkoituksenmukaisesti.

Harjoittelukoulujen näkökulmasta on olennaista, että arviointia ja oppimisen tukea koskevat säädösmuutokset muodostavat selkeän, pedagogisesti johdonmukaisen kokonaisuuden. Arvioinnin tulee tuottaa laadukasta ja käyttökelpoista tietoa opetuksen suunnittelun ja eriyttämisen tueksi ilman, että arviointi kuormittuu kohtuuttomasti hallinnollisista velvoitteista.

**5. Johtopäätökset ja esitykset sivistysvaliokunnalle**

Yliopistojen harjoittelukoulut esittävät, että sivistysvaliokunta ottaa perusopetuslain muutoksia käsitellessään erityisesti huomioon seuraavat näkökohdat:

1. Arvioinnin pedagogisen roolin ja yhdenvertaisuuden vahvistaminen siten, että arviointi tukee oppimista ja oppilaan oikeusturvaa.
2. Arviointiuudistusten toimeenpanon edellytysten varmistaminen, mukaan lukien koulutus, työyhteisöjen yhteinen kehittäminen ja pedagoginen johtaminen.
3. Arvioinnin ja oppimisen tuen välisen johdonmukaisuuden varmistaminen, jotta arviointi toimii aidosti oppimista ohjaavana välineenä.

4. Harjoittelukoulut tulee tunnistaa kehittämisympäristöinä, joissa arviointikriteerejä ja uusia arviointikäytänteitä voidaan tutkitusti kehittää ja mallintaa.

Lausunnonantaja arvostaa, että harjoittelukoulujen asiantuntemusta ja kokemuksia hyödynnetään systemaattisesti perusopetuksen arviointia ja opetussuunnitelmatyötä koskevassa lainsäädäntö- ja kehittämistyössä.

22.4.2026.4.2026

Anne Onnela

Harre ry. pj.

Yliopistojen harjoittelukoulut